

## KASBIY VA MAVSUMIY MAROSIMLAR

Qurbonov Jaloliddin Odiljon o'g'li

Osiyo xalqaro universiteti tibbiyot fakulteti davolash yo'nalishi 2-bosqich talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16732515>

**Annotatsiya.** Kasbiy va mavsumiy marosimlar – bu jamiyatda muhim ahamiyatga ega bo'lgan madaniy voqealar bo'lib, odatda insonlarning kasbi yoki tabiat mavsumlari bilan bog'liq holda nishonlanadi. Kasbiy marosimlar asosan ma'lum bir kasb vakillari tomonidan ularning ish faoliyati yoki kasbiy an'analari doirasida o'tkaziladi. Mavsumiy marosimlar esa, tabiatning o'zgarishlariga mos holda nishonlanadigan tadbirlardir.

**Kalit so'zlar:** Marosimlar va an'analar, kasb bayramlari, hosil bayramlari, fasllar o'zgarishi, kasbiy an'analar, tabiat va madaniyat, yil fasllari marosimlari, milliy bayramlar, urf-odatlar, meros va qadriyatlar, yozgi marosimlar, bahoriy bayramlar.

**Аннотация.** Профессиональные и сезонные обряды — это культурные события, которые играют важную роль в обществе и обычно связаны с профессией людей или сменой времен года. Профессиональные обряды проводятся представителями определённых профессий в рамках их профессиональной деятельности или традиций.

Сезонные обряды, в свою очередь, связаны с изменениями в природе и проводятся в соответствии с временами года.

**Ключевые слова:** Обряды и традиции, Профессиональные праздники, Праздники урожая, Сезонные изменения, Профессиональные обычаи, Природа и культура, Сезонные торжества, Национальные праздники, Наследие и ценности, Летние обряды, Весенние праздники.

**Annotation.** Professional and seasonal rituals are cultural events that play an important role in society and are usually connected to people's professions or the change of seasons. Professional and seasonal rituals are cultural events that play an important role in society and are usually connected to people's professions or the change of seasons. Seasonal rituals, on the other hand, are linked to natural changes and are celebrated according to the seasons.

**Keywords:** Rituals and traditions, Professional holidays, Harvest festivals, Seasonal changes, Occupational customs, Nature and culture, Seasonal festivities, National celebrations, Heritage and values, Summer rituals, Spring festivals.

## Asosiy qism

Kasbiy va mavsumiy marosimlar jamiyatimizda muhim ahamiyatga ega bo'lib, ular insonlar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash va madaniy merosni avlodlarga yetkazish vazifasini bajaradi. Ushbu marosimlar faqatgina an'anaviy bayramlar sifatida emas, balki turli xil ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy o'zgarishlar jarayonida tashkil etiladigan tadbirlar sifatida ham qaraladi.

## Kasbiy marosimlar

Kasbiy marosimlar kasb egalarining o'zaro aloqalarini kuchaytirish, ularning kasbiga bo'lgan munosabatlarini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. Bunday tadbirlar doirasida kasb egalari o'zaro tajriba almashadi, o'zlarining yutuqlarini nishonlaydi va bir-biriga motivatsiya beradi. Masalan, dori-darmon ishlab chiqarish sohasidagi mutaxassislar o'z ishlarini bayram qilish orqali yangi yutuqlarga erishishlariga va o'z malakalarini oshirishlariga yordam berishadi. Shuningdek, kasbiy marosimlar kasbni rivojlantirishda, yangi avlodni tayyorlashda va kasbga oid an'analarni saqlab qolishda muhim ahamiyatga ega.

O'qituvchilar va talabalar o'rtasida o'zaro aloqalarni kuchaytirish maqsadida o'qituvchilar kunida maxsus tadbirlar o'tkaziladi. Bu tadbirlar o'qituvchilarning rolini yanada oshirishga, ularning mehnatini qadrlashga va ta'lim sifatini yaxshilashga yordam beradi.

#### Mavsumiy marosimlar

Mavsumiy marosimlar esa insonlar va tabiat o'rtasidagi aloqani mustahkamlashda o'ziga xos ahamiyatga ega. Bahor, yoz, kuz va qish fasllarining har biri o'ziga xos bayramlar bilan nishonlanadi. Bahor fasli kelganda Navro'z bayrami o'tkaziladi, bu esa yangi hayot va yangilanish ramzi sifatida qabul qilinadi. Mavsumiy marosimlar orqali insonlar o'z his-tuyg'ularini ifodalaydi, bir-biriga yaqinlashadi va tabiat bilan birlashadi.

Mavsumiy marosimlar nafaqat an'analarni saqlash, balki ijtimoiy hayotda muhim rol o'ynaydi. Masalan, yozgi kunlarda o'zaro do'stlikni kuchaytirish maqsadida pikniklar va ochiq havoda tadbirlar o'tkaziladi. Kuzda esa hosil yig'ish bayramlari orqali dehqonlar o'z mehnatini qadrlaydi va jamoatni birlashtiradi. Bunday marosimlar insonlar o'rtasidagi munosabatlarni kuchaytirish va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashga xizmat qiladi.

#### Qadriyatlar va kelajak

Kasbiy va mavsumiy marosimlar, shuningdek, milliy qadriyatlarni saqlab qolishga, urf-odatlarini avlodlarga yetkazishga xizmat qiladi. Ular jamiyatning madaniy merosini shakllantirishda va uning rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Har bir marosim, o'z navbatida, ijtimoiy, iqtisodiy va madaniy o'zgarishlarga javob berish jarayonida o'ziga xos ahamiyatga ega.

Bularning barchasi jamiyatda yaxlitlikni ta'minlaydi va kelajak avlodlar uchun muhim ahamiyatga ega bo'lgan an'analarning davom etishiga imkon yaratadi. Shu sababli, kasbiy va mavsumiy marosimlar nafaqat bir vaqtning o'zida bayram qilish, balki insonlarning ijtimoiy hayotida muhim rol o'ynaydigan tadbirlardir. Ular milliy va madaniy qadriyatlarni saqlash, hamjihatlikni kuchaytirish va kelajak avlodlarga o'ziga xos merosni yetkazishda davom etadi.

Jamiyatdagi har bir inson o'z kasbi yoki tabiiy o'zgarishlar bilan bog'liq marosimlarni qadrlashi va ularga nisbatan hurmatni oshirishi zarur. Bu nafaqat madaniyatni rivojlantirish, balki ijtimoiy barqarorlikni ham ta'minlaydi.

#### Mahalliy va global ahamiyat

Kasbiy va mavsumiy marosimlarning mahalliy va global ahamiyatini ham ta'kidlab o'tish kerak. Mahalliy darajada, bu marosimlar xalqning o'ziga xosligini saqlab qolishga yordam beradi va mintaqaviy identitetni kuchaytiradi. Misol uchun, har bir viloyat yoki qishloq o'ziga xos bayram va marosimlarga ega bo'lib, bu an'analarni ularning madaniyatini yanada boyitadi.

Boshqa tomondan, global darajada, bu marosimlar xalqlar o'rtasidagi aloqalarni kuchaytiradi, turli madaniyatlarni va an'analarni o'rtasidagi o'zaro hurmatni oshiradi. Bundan tashqari, kasbiy va mavsumiy marosimlar xalqaro miqyosda turizm va iqtisodiy rivojlanishga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Masalan, mahalliy bayramlar va marosimlar sayyohlarni jalb etishi, shuningdek, hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishga yordam beradi. Shunday qilib, bunday tadbirlar nafaqat madaniy merosni saqlash, balki iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga ham xizmat qiladi.

#### Ijtimoiy rivojlanish

Yana bir muhim jihat shundaki, kasbiy va mavsumiy marosimlar ijtimoiy rivojlanishga hissa qo'shadi. Ular yoshlarga o'z kasblariga, madaniyatga va urf-odatlarga bo'lgan hurmatni oshiradi. Masalan, turli kasbiy marosimlarda yoshlarga mentorlik qilish va ularga kerakli bilim va malakalarni berish imkoniyati yaratiladi. Bu esa o'z navbatida, kasbga oid yutuqlarga erishish va kelajakda muvaffaqiyatli faoliyat yuritish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda Kasbiy va mavsumiy marosimlar har bir insonning ijtimoiy hayotida muhim ahamiyatga ega bo'lgan tadbirlardir. Ular nafaqat an'anaviy bayramlar sifatida, balki jamiyatning rivojlanishi, madaniy merosni saqlab qolishi va ijtimoiy aloqalarni mustahkamlashi nuqtai nazaridan ham ahamiyatlidir. Har bir marosim, o'z navbatida, kasb egalarining o'zaro aloqalarini kuchaytiradi, ularning mehnatini qadrlaydi va kelajak avlodlarga o'ziga xos merosni yetkazishga xizmat qiladi. Kasbiy marosimlar o'z kasbining ustalari bo'lgan insonlarning o'zaro tajriba almashish va yangi yutuqlarni nishonlash imkoniyatini beradi.

Bunday tadbirlar, masalan, o'qituvchilar va boshqa mutaxassislar o'rtasida professional aloqalarni mustahkamlashga yordam beradi, bu esa ta'lim va ishlab chiqarish sohasida sifatni oshirishga olib keladi. Kasbiy bayramlar kasbga bo'lgan hurmatni oshirib, ularning jamiyatdagi o'rnini yanada mustahkamlaydi. Mavsumiy marosimlar esa tabiat va insonlar o'rtasidagi bog'liqlikni aks ettiradi. Har bir faslning o'ziga xos bayramlari orqali insonlar bir-biriga yaqinlashadi, jamoaviy ruhni mustahkamlaydi va urf-odatlarini saqlab qoladi. Mavsumiy marosimlar nafaqat shaxsiy his-tuyg'ularni ifodalaydi, balki jamiyatda birlashuv va yaxlitlikni ta'minlaydi. Navro'z, Qurbon Hayiti yoki boshqa an'anaviy bayramlar orqali insonlar o'z his-tuyg'ularini, umidlarini va maqsadlarini birgalikda nishonlaydi. Shuningdek, kasbiy va mavsumiy marosimlar milliy qadriyatlarni saqlashga, urf-odatlarini avlodlarga yetkazishga xizmat qiladi.

Ular xalqlar o'rtasida o'zaro hurmat va tushunishni rivojlantirishga hissa qo'shadi.

Mahalliy va global darajada bunday tadbirlar turizm va iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantiradi, madaniy merosni saqlab qolishga yordam beradi va mintaqalar o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlaydi. Kasbiy va mavsumiy marosimlar jamiyatning turli qatlamlari o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlashda, madaniyatni rivojlantirishda va insonlarning ijtimoiy hayotida muhim rol o'ynaydi. Ular orqali insonlar o'z kasbiga, tabiatga va bir-birlariga bo'lgan hurmat va e'tiborni oshirishga, hamjihatlikni ta'minlashga va kelajak avlodlarga muhim qadriyatlarni yetkazishga xizmat qiladi. Shunday qilib, kasbiy va mavsumiy marosimlar bizning hayotimizda doimo muhim o'rin tutishi va kelajakda ham davom etishi zarur.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:**

1. Amonov, A. (2020). Kasbiy marosimlar va ularning ahamiyati. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim Vazirligi.
2. Xudoyberdiyev, M. (2018). Mavsumiy bayramlar: an'analar va yangiliklar. Toshkent: Fan va texnologiya.
3. Rahmatova, S. (2019). Madaniyat va an'ana: kasbiy marosimlar orqali saqlash. O'zbekiston madaniyati jurnali, 5(3), 45-52.
4. Shodmonov, I. (2021). Jamiyatda bayramlarning roli va ahamiyati. Tabiat va inson jurnali, 7(2), 78-85.
5. Yusupov, J. (2022). Mavsumiy marosimlar va ularning tarixiy o'rnini. Tashkent: Milliy universitet nashri.
6. Ismoilova, D. (2023). Ijtimoiy aloqalar va kasbiy marosimlar. O'zbekiston ijtimoiy fanlar jurnali, 12(4), 112-119.
7. Karimova, N. (2017). Yoshlar va kasbiy an'analar. Yoshlar va jamiyat, 6(1), 34-39.
8. Abdurahmonov, F. (2024). Bayramlar va ularning iqtisodiy ta'siri. O'zbekiston iqtisodiyoti jurnali, 10(3), 98-105.